

Verslag centraal schriftelijk examen kunst vwo 2024

toegeschreven aan Marcus Gheeraerts de Jongere, *Portret van koningin Elizabeth I*, bekend als het Regenboogportret, circa. 1600-1602

Op 15 mei 2024 deden ongeveer 4560 kandidaten het centraal schriftelijk examen (cse) kunst (algemeen) vwo.

Het examen had betrekking op de onderwerpen Hofcultuur in de zestiende en zeventiende eeuw, Burgerlijke cultuur in de zeventiende eeuw, Cultuur van het moderne in de eerste helft van de twintigste eeuw en Massacultuur vanaf 1950.

In de QuickScan (korte vragenlijst van Cito bij doorgeven van de scores) gaven docenten aan dat het examen qua moeilijkheid goed te doen was, al was het wel wat lang. Docenten waardeerden het examen gemiddeld met een 6,4 (op een schaal van 1 tot 10). Over het algemeen konden docenten goed uit de voeten met het beoordelingsmodel, zo bleek uit de door VONKC georganiseerde examenbesprekingen.

Thema *Verandering van esthetische opvattingen en smaak*

Het examen bestond uit drie opgavenblokken rond het thema 'Verandering van esthetische opvattingen en smaak'. Overigens was het thema dit jaar niet zo sterk geprofileerd en dat bleek ook uit de reactie van enkele docenten die aangaven dat het examen 'dit jaar geen thema had'. Voor de examenmakers is er altijd de afweging tussen enerzijds het volgen van de lijn van een thema en het anderzijds zorgdragen voor een evenwichtige afspiegeling van vaardigheden en onderwerpen, accenten en invalshoeken uit de syllabus.

Vragenblok 1

Het eerste vragenblok ging over theater in de tijd van koningin Elizabeth I van Engeland en over verschillende uitvoeringen van *Hamlet* van William Shakespeare. Aan de hand van de uitvoeringen kwamen verschillende interpretaties van *Hamlet* aan bod en kwamen diverse opvattingen over wat 'goed' theater is naar voren. Ook werden vragen gesteld over het politieke klimaat in Engeland in Shakespeares tijd, onder de regering van Koningin Elizabeth I.

In 2022 is de syllabus van kunst (algemeen) herzien en toen is het Engelse hof in Londen toegevoegd als voorbeeld aan het onderwerp Hofcultuur in de zestiende en zeventiende eeuw. Het was voor het eerst dat dit voorbeeld aan de orde kwam in de examens en lijkt goed te zijn geland: het eerste vragenblok werd het beste gemaakt van de drie.

still uit de film *Joker*, regie Todd Philips, 2019

Vragenblok 2

Het tweede vragenblok ging over de relatie tussen esthetiek en moraal in de beeldende kunst in de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden en over de antiheld in moderne dans en in film. Het blok bestond uit twee onderwerpen of periodes, waarin een verschuiving te zien was in hoe men keek naar de voorstelling van 'goede' (helden) en 'slechte' of onnozele karakters of personen (antihelden).

Uit de reacties van kandidaten bij het LAKS bleek dat voor sommigen de tekst over de koppeling van schoonheid aan het goede, naar de filosofieën van Plato en Aristoteles, ingewikkeld was. Deze tekst vormde een belangrijk onderdeel van vraag 11 en vraag 23. Uit de toets en itemanalyse (TIA) blijkt dat op deze twee vragen respectievelijk gemiddeld en bovengemiddeld goed gescoord werd. De filosofische tekst bleek dus niet voor alle kandidaten een struikelblok. Verder blijkt uit de analyse dat deze twee vragen een behoorlijk goed discriminerend vermogen hadden.

In dit vragenblok zat ook de film *Joker* (Todd Philips, 2019). Deze keuze werd zowel door docenten als kandidaten gewaardeerd, een sterk en aansprekend voorbeeld van een genuanceerde en hedendaagse kijk op het idee van de (anti)held.

Richard Hamilton, *Just what is it that makes today's homes so different, so appealing?*, 1956

Vragenblok 3

Het derde vragenblok ging over ideaal en smaak in de massacultuur vanaf de jaren vijftig van de twintigste eeuw. Hierin kwamen verschillende opvattingen over de consumptiecultuur en sterrendom naar voren, waarbij sommigen deze cultuur omarmden terwijl anderen, onder wie Frank Zappa, daarbij hun vraagtekens plaatsten. In dit vragenblok zaten enkele muziekvragen, waarbij docenten opmerkten dat die wel erg technisch waren. Bij het construeren van alle vragen, dus ook de muziekvragen, richtten de examenmakers zich op de kaders die de syllabus biedt. Voor de (muziek) analyse-vragen betekent het onder meer dat we ons richtten op het kunnen hanteren van de termen en begrippen uit de bijlage 'Nadere explicitering van termen en begrippen' (Bijlage 2) uit de syllabus. Van de drie muziekvragen uit dit blok werd er op een ervan lager gescoord dan gemiddeld, op de andere twee werd gemiddeld en bovengemiddeld gescoord. Kandidaten blijken redelijk goed in staat om deze 'technische' vragen te beantwoorden.

Overzicht gegevens tijdvak 1 kunst vwo

kandidaten ingeschreven	4564 *
kandidaten ingezonden scores	3993 *
N-term	1,1
gemiddeld cijfer	6,8

* bron QuickScan

Psychometrische gegevens tijdvak 1 kunst vwo

moeilijkheid hele toets (p-waarde) ¹	0,64
moeilijkheid blok 1	0,67
moeilijkheid blok 2	0,62
moeilijkheid blok 3	0,62
betrouwbaarheid(alpha)	0,72

Opvallende vragen

Het examen bevatte weinig vragen die opvielen. Zowel vanuit de examenbespreking van VONKC, de Examenlijn als vanuit het LAKS kregen we geen signaal waaruit bleek dat een vraag niet goed zou functioneren.

Wel ontvingen we via de Examenlijn drie vragen van docenten. Een vraag over de interpretatie van de slash (/) in het beoordelingsmodel. In regel 3.7 van de algemene regels in het correctievoorschrift wordt het gebruik als volgt uitgelegd: "indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken '/', gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord". We realiseren ons dat het niet altijd eenvoudig is om, zeker in een langer antwoord, het gebruik van de slash te interpreteren. Een aandachtspunt voor de toekomst is of we in plaats van gebruik van de slash, de verschillende antwoordopties kunnen weergeven achter aparte opsommingstreepjes. Via de Examenlijn ontvingen we ook nog een vraag over de, al eerder genoemde, muziekvragen. En we ontvingen een vraag over 'onscherpte/out of focus' in de filmbeelden van *Joker*. Deze onscherpte was een van de juiste antwoorden volgens het beoordelingsmodel, maar werd door de vraagsteller niet gezien in de filmbeelden. Deze vraag kon worden beantwoord aan de hand van enkele screenshots.

Moeilijke vragen (p-waarde onder de 0,40)

De moeilijkste vragen uit het examen waren vraag 21 en 26.

vraag 21, p-waarde 0,36

De film *The Wizard of Oz* is te beschouwen als een vroeg product van de massacultuur.

- > Geef hiervoor een argument op basis van
- de inspiratiebron van de muziek en/of de dans en
 - het plot.

¹ De gemiddelde p-waarde of het 'gemiddeld percentage goed' is een maat voor de moeilijkheidsgraad van de toets of opgave, en wordt berekend door de gemiddelde score te delen door de maximaal te behalen score. Een p-waarde boven 0,85 wijst op een (extreem) makkelijke vraag en een p-waarde onder 0,30 wijst op een (extreem) moeilijke vraag.

vraag 26, p-waarde 0,37

In filmfragment 2 zie je een deel van het nummer Louie Louie van The Kingsmen uit 1963. Het is een cover van de originele versie van Richard Berry uit 1957. Tekst 1 is de songtekst.

Je kunt zeggen dat het nummer goed past binnen de Amerikaanse massacultuur van de jaren vijftig en vroege jaren zestig, want het is gericht op het aanspreken van een groot publiek. Zo heeft het nummer een stuwend ritme.

> Beschrijf voor nog drie andere muzikale vormgevingsaspecten hoe het nummer gericht is op het aanspreken van een groot publiek

Makkelijke vragen (*p-waarde boven de 0,85*)

Er zaten in het examen geen (heel) makkelijke vragen.

Meest onderscheidende vraag

De vraag die het best discrimineerde tussen vaardige en minder vaardige kandidaten was vraag 22.

vraag 22 rir 34; p-waarde 0,65

Ook in de speelfilm Joker uit 2019 speelt de antiheld een belangrijke rol (tekst 6). Filmfragment 4 is een scène uit het laatste deel van de film. Te zien is dat Arthur Fleck alias de Joker, na een reeks van zware geweldplegingen, wordt gezocht door de politie.

In de scène op de trap lijkt de kijker deelgenoot te worden van Arthurs verlies van realiteitszin (vanaf 0.47 minuut).

> Leg uit hoe het verlies van realiteitszin wordt uitgedrukt

- door twee aspecten van de filmtechnische vormgeving (vanaf 0.47 minuut). Laat de muziek hierbij buiten beschouwing.
- door twee aspecten van de muzikale vormgeving (vanaf 0.47 minuut).

Centraal examen kunst vwo in 2025

Voor het examenjaar 2025 gelden voor kunst (algemeen) vwo de onderwerpen:

- *Cultuur van de kerk in de elfde tot en met veertiende eeuw*
- *Burgerlijke cultuur van Nederland in de zeventiende eeuw*
- *Cultuur van het moderne in de eerste helft van de twintigste eeuw*
- *Massacultuur vanaf 1950*

De syllabus voor 2025 is te vinden op www.examenblad.nl. Nadere informatie over de examens in 2025 vindt u in de Septembermededelingen van het College voor Toetsen en Examens (CvTE).

In 2025 vindt de examenafname standaard in Facet plaats. De terugval-optie bij technische problemen is een html-versie. Ook hierover is meer informatie te vinden in de Septembermededelingen van het CvTE.

Hugo Gistels, toetsdeskundige kunst vwo, Stichting Cito.
Reageren? Stuur een mail naar hugo.gistels@cito.nl